

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1938.

Andra kammaren.

Nr 32.

Fredagen den 6 maj.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 30 nästlidna april.

§ 2.

Föredrogos var efter annan Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionen, nr 307, angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande;

till bankoutskottet propositionerna:

nr 308, angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld m. m.; och

nr 309, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1937 (nr 305) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv;

till bevillningsutskottet propositionen, nr 310, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper;

till statsutskottet propositionen, nr 311, angående anslag till statlig lagerhållning m. m.; samt

till jordbruksutskottet propositionen, nr 312, angående överenskommelse om svensk-danskt samarbete för bekämpande av mul- och klövsjukan.

§ 3.

Föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets utlåtande nr 14, statsutskottets utlåtanden nr 121—127, bevillningsutskottets betänkande nr 19, första lagutskottets utlåtanden nr 37 och 38, andra lagutskottets utlåtande nr 48 samt andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5.

§ 4.

Vid föredragning av ett från första kammaren överlämnat protokollsutdrag, nr 473, innefattande delgivning av nämnda kammares beslut över dess första tillfälliga utskotts utlåtande nr 7, i anledning av väckt motion om ett effektivare utnyttjande av skol- och bildningsfilmen i undervisningens tjänst, beslöt kammaren hänvisa detta ärende till sitt första tillfälliga utskott.

§ 5.

Ordet lämnades på begäran till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta att å morgondagens föredragningslista bland två gånger bordlagda ärenden uppföra statsutskottets utlåtande nr 125 näst efter första lagutskottets utlåtande nr 38.

Denna hemställan bifölls.

§ 6.

Interpellation. Herr talmannen gav på begäran ordet till

Herr **Lithander** som anförde: Med begagnande av den makt, som förordningar lagt i kontrollstyrelses, systembolags och en mäktig spritbyråkratis händer har, utan att därom definitiva förslag framlagts för riksdagen och beslut härom fattats efter prövning av svenska folkets representanter, en redan nu omfattande monopolisering av restaurangnäringen ägt rum inom olika delar av vårt land och många tecken tyda på att de å detta område makt-havande ämna fortsätta på den inslagna vägen.

På vilka förordningar stöder sig denna utveckling? Vilken tolkning gives åt paragraferna och av vilka maktmedel använda sig de personer, som ivra för denna utveckling och myndigheterna, för att genomdriva denna gradvisa monopolisering utan att därom framlägga förslag till riksdagen? Detta är frågor man gör sig och som äga intresse vida utöver riksdagens och de på detta område näringsidkande personers krets.

Hur är det möjligt att på detta arbetsfält skall råda en rättslöshet för näringsidkaren, som på intet annat område inom svenskt liv? Till vilken myndighet skall en svensk näringsidkare inom restaurangnäringen vända sig med utsikt att kunna få det opartiska bedömande, som på andra områden är möjligt få, den rättvisa, som sedan urminnes tider varit en ovärderlig tillgång och stolthet för varje svensk? Till vilken myndighet skall han appellera i andra eller tredje instans om han anser sig fått orätt?

När man studerat hithörande problem, studerat den på sin tid utan riksdagens hörande tillkomna monopoliseringen genom vin- och spritcentralen samt systembolagens och spritbyråkratiens växande makt, har det gått som en röd tråd den förankring, som hela tiden ägt rum inom riksdagen och inom samhällenas beslutande organ.

För att rättvist kunna bedöma hela denna utveckling och få material att kunna bedöma frågan är det önskvärt att få de uppgifter härom, som regeringen på detta område främst kan lämna. Stå utgifterna för hela detta system i rätt proportion till det som statsverket erhåller? Huru stora äro dessa utgifter? Det rör sig om årliga summor av 12 å 14 miljoner kronor, *som riksdagens revisorer ej äga rätt att granska.*

Jag anhåller om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande spörsmål:

1) På vilka paragrafer i gällande förordningar och på vilken tolkning av dessa stöda sig myndigheterna beträffande monopoliseringen av restaurangrörelsen i Sverige i den mån den redan ägt rum?

2) Vilka äro de sammanlagda årliga kostnaderna för systembolagen respektive av dem bedrivna restaurangnäring och vilka belopp har staten samtidigt erhållit av inkomsten?

Ifrågavarande anhållan bordlades.

§ 7.

Härefter lämnades ordet till

Interpellation.

Herr **Hagberg** i Luleå, som yttrade: Ett resultat av statsmakternas sockerpolitik har blivit, att vårt land numera har ett ständigt exportöverskott av melass. Under åren 1933—36 har denna export varierat mellan 13 och 35 procent av hela produktionen. Denna export sker till dumpingpriser. Den inhemska noteringen per 100 kg respektive exportpriserna var:

	i Sverige	i utlandet
1931	8.12	1.43
1932	8.62	2.38
1933	8.14	1.76
1934	8.25	1.91
1935	8.67	2.34
1936	9.40	2.73

Åtminstone hälften av melassproduktionen uppgives åtgå för jordbrukets behov som ett utmärkt kompletterande kreatursfoder. En stor del av de jordbrukare som använder melassen till kreatursfoder skulle alltså få betala det i förhållande till exportpriserna för svenska jordbrukare oerhört fördyrade fodermedlet. Redan detta, att tyska jordbrukare skall kunna köpa en svensk jordbruksprodukt för fjärdedelen av det pris den svenska jordbrukaren skall betala, verkar oförnuftigt. Men därtill kommer, att statsmakterna härigenom försvåra för småjordbruket i allmänhet och det norrländska jordbruket i synnerhet att genomföra en rationalisering som det självt och hela landet skulle ha nytta av och som inte skulle behöva kosta landet någonting.

Enligt redogörelserna för kontrollföreningarnas verksamhet åren 1933—36 var mjölmängden och smörfettet per ko

Genomsnittligt		
i riket	3,587 kg	130.9 kg
Malmöhus län	4,470 »	155.5 »
Norrbottens län	2,352 »	89.6 »

En rad omständigheter medverkar till det för Malmöhus län så goda och för Norrland så nedslående resultatet. Det är känt, att det norrländska höet är äggvitefattigt, varför de norrländska jordbrukarna tvingas köpa relativt stora mängder foderäggvita i form av accisbelagda oljekakor. Det för en hög mjölkproduktion nödvändiga saftfodret utnyttjas inte i nämnvärd utsträckning i Norrland på grund av prisförhållandena. Medan saftfodret i genomsnitt för landet uppgår till 15.42 procent av fodermängden, i Malmöhus län till inte mindre än 33.64 procent, uppgår densamma i Norrbotten till endast 0.02 procent. Här fäster man sig särskilt vid sådant saftfoder som sockersnitsel, mellass, betmassa, drav och övrigt industriavfall, som genomsnittligt för landet utgör 3.68 procent av fodret, i Malmöhus län 13.12 procent och i Norrbottens 0.03 procent.

Man måste inför dessa förhållanden fråga sig, om inte en statlig aktion för att dels popularisera förbrukningen av melass till kor och hästar vore motiverad, dels om det inte vore lämpligare, att det statligt subventionerade sockerfabriksaktiebolaget riktade sin dumping av det s. k. överskottet till det svenska och framför allt nordsvenska jordbruket i stället för till utlandet. Detta borde framstå som ett svenskt intresse. Under sådana förhållanden borde även ett slopande av melasstullen, som nu utgår med 5 kronor per 100 kg, bliva föremål för prövning. Enligt min mening borde man överväga, om inte staten

Interpellation. (Forts.)

redan nu genom lämpligt organ kunde inköpa överskottsproduktionen till det pris, som kan erhållas på utlandsmarknaden, och sedan genom exempelvis Svenska lantmännens riksförbund och Kooperativa förbundet sålde varan till billigast möjliga priser inom Norrland och Dalarna. Vid prissättningen borde man i så fall taga hänsyn till, att de i frakthänseende missgynnade erhöles varan lika billigt som jordbrukarna i trakten kring Arlov.

Jag anhåller med hänvisning till detta om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet rikta följande spörsmål.

Har statsrådet uppmärksammat den svenska melassdumpingen?

Anser inte statsrådet en ökad inhemsk förbrukning av detta saftfoder vara önskvärd?

Överväger statsrådet några åtgärder av den art som i ovannämnda motive-ring angivits?

Denna anhållan bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande, nr 15, i anledning av väckta motioner om rätt för medborgare i de andra nordiska länderna att söka lärarbefattningar vid svenska universitet och högskolor m. m.;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 37, i anledning av väckt motion om höjning av pensionsunderlaget för f. d. distriktsingenjören C. J. Insulander;

nr 38, i anledning av väckta motioner om årligt understöd åt fru Beda Hallberg;

nr 39, i anledning av väckta motioner om pension åt konstnären Helmer Osslund;

nr 40, i anledning av väckt motion om rätt för fullmäktige i riksbanken att utse andre deputerade utom fullmäktiges krets; och

nr 41, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställningar om årligt understöd åt två städerskor;

andra lagutskottets utlåtande, nr 49, i anledning av väckta motioner om revidering av lantarbetstidslagen den 26 juni 1936; samt

andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion angående visst tillägg rörande tändstickor till kungörelsen angående märkning av vissa varor av utländskt ursprung.

§ 9.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från bankoutskottet:

nr 240, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt för Konungen att medgiva undantag från gällande bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning;

från andra lagutskottet:

nr 234, i anledning av väckt motion angående revision av lagstiftningen om delning av jord å landet; och

nr 235, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till läroanstalter för dövstumma m. m., dock endast såvitt angår förslaget till lag om upphävande av lagen den 31 maj 1889 angående dövstumundervisningen; samt från jordbruksutskottet:

nr 236, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 237, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställning om bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Lundberg</i>	under	4	dagar	fr. o. m.	den	6	maj,	
› <i>Werner</i> i Höjen	›	2	›	›	›	8	›	
› <i>Berg</i>	›	4	›	›	›	7	›	
› <i>Fält</i>	›	3	›	›	›	7	›	
› <i>Andersson</i> i Lindome	›	5	›	›	›	7	›	
› <i>Hällgren</i>	›	5	›	›	›	9	›	
› <i>Skoglund</i>	›	3	›	›	›	7	›	
› <i>Andersson</i> i Södergård	›	5	›	›	›	7	›	
› <i>Nolin</i>	›	4	›	›	›	9	›	
› <i>Liedberg</i>	›	2	›	›	›	9	›	
› <i>Svedman</i>	›	4	›	›	›	9	›	
› <i>Strindlund</i>	›	2	›	›	›	7	›	och
› <i>Söderdahl</i>	›	6	›	›	›	8	›	

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.21 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Lördagen den 7 maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs, men bordlades åter konstitutionsutskottets utlåtande nr 15, bankoutskottets utlåtanden nr 37—41, andra lagutskottets utlåtande nr 49 samt andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 7.

§ 2.

Föredrogs herr *Lithanders* vid föregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa spörsmål i anledning av den monopolisering av restaurangrörelsen, som förekommer inom landet; och blev ifrågavarande anhållan av kammaren bifallen.

§ 3.

Vid föredragning av herr *Hagbergs* i Luleå på bordet liggande anhållan att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa spörsmål i anledning av förekommande export av melass till dumpingpriser blev nämnda anhållan av kammaren bifallen.

§ 4.

Ang. anslag till kapitalinvesteringar i arrendeegnehemsfonden och arrendelånefonden. Föredrogs jordbruksutskottets utlåtande, nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts statsverkspropositionen, kapitalbudgeten, gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar i arrendeegnehemsfonden och arrendelånefonden.

Därvid begärdes ordet av

Herr *Casenberg*, som yttrade: Herr talman! Till detta jordbruksutskottets utlåtande är fogad en reservation, till vilken även jag anslutit mig, varför jag skall be att få säga några få ord. Vi reserverar oss ansett, att med hänsyn till de höga byggnadskostnader, som arrendeegnehemmen på senare tid dragit, borde man här icke gå för snabbt fram utan begränsa verksamheten något, till dess byggnadskostnaderna åter gått ned. Med hänsyn därtill hava vi ansett, att det i reservationen föreslagna anslagsbeloppet tills vidare skulle kunna anses vara tillräckligt.

För att icke bli missuppfattad vill jag här uttala, att jag är mycket intresserad av dessa arrendeegnehems utveckling. Jag har med intresse sett igångsättandet av dem, men på grund av de nuvarande höga byggnadskostnaderna anser jag, att verksamheten icke kan fortsätta såsom hittills. Därmed hindras den sunda utvecklingen av dessa i övrigt önskvärda företag. Detta innebär ingen anmärkning mot jordnämnden; den har skött sitt uppdrag på bästa sätt. Denna fördyring är en sak, som jordnämnden icke kan råda över, utan där är det andra omständigheter, som spelat in.

Ang. anslag till kapitalinvesteringar i arrendeegnehemsfonden och arrendelånefonden. (Forts.)

Jag har vid detta ärendes behandling endast velat uttala detta, och då nu utskottets förslag redan har gått igenom i första kammaren, har jag, herr talman, intet yrkande att göra.

Vidare anfördes ej. Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 5.

Föredrogos var för sig:

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 70, i anledning av dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar rörande anslag till kolonisation, dels Kungl. Maj:ts proposition angående hjälpåtgärder åt vissa lägenhetsinnehavare å kronomark och dels i ämnet väckta motioner;

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till den lägre mejeriundervisningen m. m.;

nr 72, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län; och

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbrukshögskolan; samt

andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 4, i anledning av väckt motion, II: 336, angående minskning av timantalet i läsåmnena i realskolans nedersta klasser; och

nr 5, i anledning av väckt motion, II: 328, angående undervisning i allmän lagkunskap vid vissa undervisningsanstalter för den mognare ungdomen samt i det fria folkbildningsarbetet m. m.

Vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

§ 6.

Föredrogs konstitutionsutskottets utlåtande, nr 14, i anledning av väckta motioner angående landstingens arbetsformer m. m.; och yttrade därvid: *Ang. landstingens arbetsformer m. m.*

Herr Lundqvist: Herr talman! Ända sedan jag i höstas i pressen gjorde några uttalanden om landstingens arbetsformer, har det ju förekommit en ganska livlig diskussion om de spörsmål, som beröras i de olika motioner, som här behandlas. Likaså har ju man och man emellan dessa saker ganska ingående dryftats. Jag tror, man kan säga, att den diskussion, som på detta sätt har förekommit, har varit både intressant och värdefull. Och jag tror, att man kan fälla samma omdöme även om den överläggning, som inom konstitutionsutskottet förekommit rörande dessa olika motioner. Jag anser mig också ha rättighet att säga, att det inom utskottet rådde en ganska enhällig mening därom, att de hittillsvarande förhållandena på detta område icke voro tillfredsställande och att det åtminstone vore synnerligen önskvärt både att landstingshandlingarna skickades ut till landstingens enskilda ledamöter tidigare, än de för närvarande enligt lagen behöva göra, och landstingens ledamöter under sammanträdena finge del av de olika utskottsförslagen tidigare, än vad som enligt gällande lag behöver ske.

Emellertid har det ju visat sig, att förhållandena i olika avseenden te sig mycket olika inom olika landsting. Det har också framgått av de upplysningar, som lämnades vid utskottsbehandlingen, att många av de önskemål, som beröras i de föreliggande motionerna, åtminstone i många stycken kunna med

Ang. landstingens arbetsformer m. m. (Forts.)

god vilja hos landstingen tillgodoses, utan att man för detta ändamål behöver vidtaga någon ändring av den nu gällande landstingslagen. Även om svenska landstingsförbundets styrelse har motsatt sig en utredning av dessa frågor, så har också denna styrelse, enligt allmän mening, uttalat sig välvilligt om det syftemål, som i motionerna har framförts. Med anledning härav och på grund av vad som under överläggningarna har framkommit vill jag icke hålla för otroligt att om motionerna nu avslås, komma dock landstingen, sedan uppmärksamheten på detta sätt har blivit fäst på dessa spörsmål, att frivilligt söka i görligaste mån lägga till rätta vad som för närvarande brister på dessa områden.

I varje fall har jag, herr talman, icke velat motsätta mig, att man nu lämnar landstingen en möjlighet att på egen hand söka bättra vad som brister och vidtaga de reformer, som äro möjliga inom ramen för den nuvarande lagstiftningen. Att åtskilligt behöver göras, vill jag emellertid alldeles särskilt understryka. Ty det kan icke vara rimligt, att med den ökade arbetsbörda, som landstingen under de senare åren ha fått, och med den mångfald av nya arbetsuppgifter, som dessa ha fått sig ålagda genom senare tids lagstiftning, man skall nöja sig med de arbetsformer, som inrymmas i minimibestämmelserna enligt gällande lag och som på många håll ännu tillämpas. Ehuru jag har den bestämda uppfattningen, att mycket brister, och att mycket behöver rättas till, har jag dock, som sagt, icke velat motsätta mig att, innan man går att ändra nu gällande lag, man låter landstingen på egen hand söka göra vad de kunna för att få en bättre ordning. Jag skall därför icke heller, herr talman, framställa något avslagsyrkande på utskottets hemställan, utan jag skall från de utgångspunkter, jag här har nämnt, och med den motivering, jag anfört, i stället be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Hällgren**: Herr talman! Jag är delvis förekommen av reservanten, som yrkade bifall till utskottets hemställan, i vilket yrkande jag ber att få instämna.

Vidare anfördes ej. Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 7.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 121, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till underhåll av Tullgarns slott m. m.; och biföll kammaren utskottets däri gjorda hemställan.

§ 8.

Ang. anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 122, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet jämte i ämnet väckta motioner.

hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. I proposition nr 180 hade Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att

dels till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet såsom kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,800,000 kronor,

dels ock till ordnande av signalregementets förläggning å Lilla Frösunda i enahanda ordning anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Ang. anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (Forts.)

I sammanhang med berörda proposition hade utskottet till behandling förehått två i anledning av densamma väckta motioner, nämligen motionen i första kammaren nr 263 av herr *Lindström* och motionen i andra kammaren nr 385 av herr *Lundqvist*.

I motionen II: 385 hade hemställts, att riksdagen ville besluta,

dels att till ordnande av signalregementets förläggning å Lilla Frösunda anvisa begärt reservationsanslag av 3,000,000 kronor,

dels, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag i övrigt, hos Kungl. Maj:t hemställa om fortsatt utredning rörande förläggningsen av övriga stockholms-trupper och om framläggande av nytt förslag härutinnan till 1939 års riksdag.

Utskottet hemställde,
att riksdagen måtte

a) avslå motionen II: 385, i vad den avsåge förslag om fortsatt utredning av frågan om stockholmstruppernas förläggning;

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag såsom kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,800,000 kronor;

c) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 385 i nu berörda del såsom kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket till ordnande av signalregementets förläggning å Lilla Frösunda anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor;

d) avslå motionen I: 263.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr Lundqvist: På denna punkt kan jag tyvärr, herr talman, icke vara lika välvillig emot utskottet, då det avstyrkt min motion, som jag var, då det gällde det ärende, vi behandlade helt nyss.

Jag har i denna min motion förordat, att riksdagen skulle bordlägga frågan om utflyttning till Järvafältet av huvudstadens garnisonstrupper med undantag av signalregementet, mot vars förläggning till Lilla Frösunda jag för min del ingenting har att erinra.

Jag tillåter mig erinra om att beslutet om Järvafältets förvärvande för militärt ändamål fattades här i riksdagen redan år 1905. Det är alltså 33 år sedan. Och det har ju, herr talman och ärade kammarledamöter, hänt åtskilligt under dessa 33 år. Det har hänt åtskilligt på det militära området. — Man behöver ju bara peka på den revolution, som har inträffat i och med flygvapnets uppkomst och utveckling. — Det har också hänt åtskilligt utanför Stockholms tullar och kring det område, som det här är fråga om. När beslutet fattades om detta områdes förvärvande såsom övningsfält och garnisonsförläggning, var hela denna del av Stockholms län ren landsbygd. För närvarande finns det praktiskt taget ingenting av landsbygd kvar på detta område, utan vi ha det ena stora samhället liggande tätt intill det andra i en sluten kedja där ute. Bara dessa förändringar på olika områden göra det enligt min mening ganska naturligt, att man frågar sig, om det alltjämt är lämpligt på samma sätt, som det var för över 30 år sedan, att tänka sig denna utflyttning av garnisonstrupperna till denna trakt omedelbart utanför Stockholms tullar.

Frågan har ju dessutom ytterligare komplicerats genom statsmakternas be-

Ang. anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (Forts.)
slut åren 1936 och 1937 att förlägga Svea flygflottilj ute vid Barkarby, alltså mitt ute på detta övningsfält för marktrupperna. Beträffande denna flygflottiljs förläggning tillät jag mig i fjol att i en interpellation till chefen för försvarsdepartementet ifrågasätta, om det icke kunde vara välbetänkt att åstadkomma en annan förläggning av denna flottilj utanför Järvafältet, icke minst för att man icke skulle bereda marktrupperna kännbart avbräck. I sitt svar på denna interpellation, vilket tyvärr lämnades, sedan jag på grund av officiellt uppdrag måst för året lämna riksdagen, tillbakavisade försvarsministern ganska bestämt varje tanke på någon förläggning annorstädes av denna flygflottilj. Han underkände också, föreföll det mig, i väsentliga delar de skäl, som jag anfört för förnyat övervägande av frågan. Och försvarsministern tillade, efter vad som framgick av det skriftliga referatet, att denna förläggning av Svea flygflottilj till Järvafältet icke medförde några som helst olägenheter för de till Järvafältet förlagda marktrupperna. Jag ber att få understryka detta uttalande.

Jag skall icke i detta sammanhang taga upp denna fråga till förnyad diskussion i annan mån, än att det ändå må tillåtas mig säga, att den som till äventyrs har läst Kungl. Maj:ts proposition i år, nr 180, och de yttranden från de militära myndigheterna, som där äro refererade, den har nog litet svårt att instämma i det uttalande, som försvarsministern i fjol gjorde om återverkningarna på marktrupperna av flygflottiljens förläggning till Barkarby. Jag tror i stället, att den som läst de yttranden, som nu återfinnas i propositionen, måste erkänna, att flygflottiljens förläggning till Barkarby har ganska väsentligt försvårat en god placering där ute av de olika garnisonstrupperna. Jag är ganska angelägen om att även få detta konstaterande till riksdagens protokoll. Och så nöjer jag mig i detta avseende med detta konstaterande.

I den motion, som nu behandlas, har jag för min del föreslagit, att riksdagen skulle gå med på signalregementets förläggning till Lilla Frösunda — därom finns ingen meningsskiljaktighet på något håll, såvitt jag förstår — men att riksdagen beträffande frågan i övrigt skulle bordlägga den för att man skulle kunna få till stånd en kompletterande utredning, som av olika skäl är behöflig, och att frågan sedan skulle komma tillbaka till nästa års riksdag. När jag för min del tillåter mig hemställa om detta uppskov, är det därför att jag, som ju bor alldeles intill dessa trakter och därför haft anledning att fundera åtskilligt på detta spörsmål, mer och mer kommit till den uppfattningen, att, såsom förhållandena utvecklats sig, kommer den lösning av frågan, som man nu uppenbarligen är sinnad att gå in för, icke att för framtiden bli tillfredsställande. Och såsom Ortsrepresentant har jag gärna velat åtminstone säga ifrån detta som min personliga mening. Sedan må ju riksdagen fatta vilket beslut som helst och även taga ansvaret för det.

Jag vill tillägga, herr talman, att när jag vågat mig på att motionera om denna fortsatta utredning, så har jag därutinnan också väsentligen styrkts av de militära myndigheternas egna uttalanden. Och alldeles särskilt tänker jag då på det yttrande, som avgivits av försvarsstabschefen, och som ju återfinnes i propositionen. Försvarsstabschefen säger där direkt ifrån, att den lösning, som här ifrågasättes, icke kan bli gynnsam ur förläggningssynpunkt. Vidare framhåller han många skäl, som enligt hans mening tala för att hela frågan borde göras till föremål för förnyat övervägande. Därvid tänker han uppenbarligen även på den möjligheten, att man kunde öka ut det nuvarande Järvafältet åt nordväst för att på det sättet få lämpligare förläggning för de olika truppförbanden. Det framgår av hans yttrande, att han är utomordentligt tveksam beträffande lämpligheten av hela denna förläggningsfrågas nu före-

Ang. anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (Forts.)
 slagna lösning. Han säger sig emellertid icke vilja direkt motsätta sig förslaget, därest en förnyad utredning skulle behöva komma att någon längre tid framskjuta den utflyttning av Stockholms trupper, som han anser vara önskvärd. Under alla förhållanden kräver han emellertid, att åtminstone beträffande ett av förbanden förlägningsfrågan får lämnas öppen.

Jag kan, herr talman, icke förstå annat, än att den ytterligare utredning, som försvarsstabschefen här har begärt, icke kan behöva taga någon längre tid i anspråk. Det kan alltså icke komma att röra sig om något längre uppskov än ett år. Och det förefaller mig väl värt att taga detta för att på det sättet skaffa sig all möjlig säkerhet för att denna förlägningsfråga, som ju dock kommer att ha betydelse för långa tider framåt, får den bästa möjliga lösning.

Jag vill också här understryka, att försvarsstabschefen i varje fall icke hör till dem, som anse att denna lösning är lämplig. Han hör icke heller till dem, som i likhet med statsutskottet hålla före, att denna förlägningsfråga är tillräckligt utredd och tillräckligt klar. På den punkten har tydligen försvarsstabschefen en helt annan mening.

Nu har emellertid statsutskottet enhälligt tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag, och jag förmodar, att statsutskottet har mycket ingående studerat förhållandena i olika avseenden och övervägt de olika frågorna, och jag förstår ju också, att utgången i denna kammare är klar. Personligen beklagar jag emellertid det beslut, som här förestår. Jag beklagar det ur sakens egen synpunkt, ty det korta uppskov — jag understryker det — som här kan vara i fråga, om man lämnar försvarsstabschefen möjlighet till den förnyade utredning som han önskar, kan absolut icke medföra någon som helst större olägenhet.

Jag vore emellertid tacksam, ifall man från statsutskottets sida ville lämna en närmare förklaring rörande vad man menar med ett uttalande, som återfinnes i utskottets motivering, och som enligt mitt förmenande måste kunna tolkas på olika sätt. — Det är ganska värdefullt att få klarlagt vad man verkligen menar med det. — Det är utskottets uttalande, att »utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t med tanke på den framtida utvecklingen har sin uppmärksamhet riktad på möjligen uppkommande behov av en ytterligare utvidgning av övningsfältet och att därav betingade åtgärder vidtagas». Jag skulle vilja fråga, om detta uttalande är att tolka så, att även statsutskottet menar, att frågan icke är riktigt utredd, utan att ytterligare utredning behövs, innan förlägningsplanerna för de olika truppförbanden fastläsas på det sätt som Kungl. Maj:t har föreslagit, eller vad eljest innebörden av detta uttalande kan vara.

Då jag emellertid, herr talman, under alla förhållanden anser, att försvarsstabschefen har anfört så starka skäl för sin önskan om vidare utredning, och då jag också har den bestämda uppfattningen, att ett uppskov på ett år icke kan på något sätt medföra allvarlig olägenhet för dessa garnisonstrupper, vill jag icke göra mig medansvarig i det beslut, som här kommer att fattas, utan jag ber att få yrka avslag på utskottets hemställan i vad gäller punkterna a) och b) och i det avseendet i stället yrka bifall till min motion.

Herr andre vice talmannen **Magnusson:** Herr talman! Den föregående ärade talaren hade rätt, när han erinrade om, att Järvafältet förvärvades redan 1905, men det är också lika riktigt, att om en ny utredning angående stockholmsgarnisonens förläggning skulle verkställas, så kommer icke detta att betyda ett uppskov bara på ett år, utan sannolikt på åtskilliga år. Det är också obestriddligt, att de nuvarande förhållandena i övningshänseende för stockholmsgarnisonen äro i högsta grad otillfredsställande och medföra en

Ang. anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (Forts.)
 ofantlig tidsförlust och även kostnader, sedan nu icke längre Ladugårdsgårde kan användas för några egentliga övningar. Jag behöver blott erinra om vad det betyder i kostnader och tidsförluster, att förflytta trupperna från förläggningen här i Stockholm, Svea och Göta livgardes kaserner och Svea artilleris kasern, ut till Järvafältet, för att man skall förstå vilket stort minus i övningshänseende m. m. det innebär. När man har fastslagit detta — ett förhållande som för övrigt för varje år blir allt mera besvärligt — måste man ju ställa sig synnerligen betänksam mot varje uppskov med kasernernas flyttning ut till Järvafältet eller till någon annan förläggningsplats, och skall det bli fråga om annan förläggningsplats, faller ju även det spörsmålet inom herr Lundqvists motion. Då är det ju alldeles påtagligt, att någon klarhet därutinnan icke är möjlig att vinna under blott ett års tidrymd; sannolikt får man räkna med flera år.

Nu har man gjort gällande, att förhållandena här i Stockholm ha ändrat sig så pass mycket under den tid, som förflutit sedan Järvafältet förvärvades, att bebyggelsen har växt fram till Järvafältet och runt om detta, och att det sålunda icke ligger tillräckligt långt utanför staden, utan att det i en ganska nära framtid torde behöva förvärvas för stadens utvecklingsbehov, och vidare har man gjort gällande, att det med hänsyn till nya faktorer, såsom luftfaran, icke är lämpligt beläget. Beträffande den första invändningen, Stockholms stads växt och utvidgning, är det ju även i fråga om Stockholms stad »sörjt för, att icke träden växa upp i himlen», och det är väl icke gärna möjligt, att man i ett land med en befolkning på 6 miljoner människor skall kunna i fortsättningen påräkna samma expansion, samma tillväxt för Stockholms stad som under de närmast föregående årtiondena. Helt visst måste därvidlag en stagnation inträda, om icke en alltför stor del av Sveriges befolkning skall bli stadsbefolkning, och någon gång skall väl den rörelsen avstanna. Jag tror därför, att när det gäller utrymmet, man nog har möjlighet att reda sig utan att därför taga Järvafältet i anspråk, varförutom det nog kan ifrågasättas, huruvida icke ett bindande av ett så stort område som Järvafältet så pass nära Stockholms stad fritt från bebyggelse kan ha åtskilligt värde även för Stockholms stad. Enligt min mening har det ett mycket stort värde, om man kan från tätare bebyggelse frilägga ett så betydande område i omedelbar närhet av staden.

Nu har motionären dröjt vid de invändningar baserade på luftfaran, som ha vidrörts i försvarsstabschefens yttrande, och som givetvis ha en viss betydelse. Jag ber dock att få erinra därom, att den omständigheten, att förläggningen ligger på något större eller mindre avstånd från Stockholms stad, ändock den icke är förlagd inom staden, har ganska ringa betydelse med hänsyn till luftfaran. Däremot kan ju de olika etablissemangens förläggande allt för nära intill varandra ha en viss betydelse. Nu är det emellertid förslaget, att de skola läggas med en viss spridning, som, om jag icke misstar mig — jag har icke haft tillfälle att kontrollera uppgiften — är så pass stor, att den enligt sakkunnigas inom luftvapnet mening är tillräckligt stor för att eliminera bort en del av luftfaran. Jag har därför den uppfattningen, att det med hänsyn till beredande av nöjaktiga övningstillfällen och nöjaktig utbildning av stockholmsgarnisonens trupper är av allra största betydelse, att en ändring av nuvarande förhållanden med snaraste kan genomföras. Jag tror, att detta är ett led i ett påskyndande av försvarsberedskapen, som ingalunda får förbises, men som skulle i hög grad förhindras, därest man nu ginge in för ett ytterligare uppskov.

Vad slutligen beträffar motionärens fråga vad utskottet har avsett med sitt

Ang. anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (Forts.)
uttalande i andra stycket på sid. 11 i sitt utlåtande, nämligen att Kungl. Maj:t med tanke på den framtida utvecklingen bör ha sin uppmärksamhet riktad på möjligen uppkommande behov, så tror jag verkligen, att motionären med litet god vilja och med det intresse, han brukar lägga ned på saker och ting, har vissa möjligheter att förstå och fatta innebörden utan någon vidare förklaring från utskottets sida — exempelvis en sådan förklaring som den, att det varit på tal om förvärvande av vissa ytterligare områden o. dyl., vilket givetvis kräver Kungl. Maj:ts uppmärksamhet.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan oförändrad.

Herr Lundqvist: Herr talman! Bara ett par ord! Herr andre vice talmannen gjorde gällande, att om det blev en ny utredning, skulle den icke ta ett år, utan den skulle ta många år. Ett sådant yttrande från en representant för den mening som säger, att frågan redan är till fullo utredd, förvånar mig ju litet, och jag har icke heller i de handlingar, som finnas i propositionen, funnit något, som ger stöd åt en sådan uppfattning. Men även om det här skulle bli fråga om, mot förmodan, något mer än ett års uppskov, får detta väl i och för sig icke berättiga till att ta vilken lösning som helst, endast för att nu få frågan avgjord.

Jag vill understryka, att jag icke i min motion ifrågasatt, att man skulle alldeles lämna Järvafältet beträffande garnisonens förläggning, men väl att man skulle tänka sig att dit förlades endast en del av dess trupper, under det att andra skulle förläggas utanför det nuvarande området. Det finns betydande möjligheter i närheten, och jag tror också sådana områden, som ur alla synpunkter måste sägas vara mycket lämpliga.

Vidare tror jag, att alla måste erkänna, även om man icke tror, att Stockholms stad skulle komma att utökas ytterligare, att redan den bebyggelse, som finnes i dessa samhällen alldeles in på de förläggningar, som här skulle ske, måste komma att menligt inverka på övningarna för dessa olika trupper. Det är i varje fall en mening, som återfinnes i de officiella yttrandena i propositionen, och jag förmodar man kan lita på att den icke är alldeles ovederhäftig.

Slutligen sade herr andre vice talmannen, att redan den förläggning, som här är planerad för de olika truppförbanden, innebar en sådan spridning, att man ur luftfaresynpunkt icke enligt sakkunnigas mening behöfde hysa några särskilda farhågor. Jag skall icke yttra mig härom, jag har ingen erfarenhet och sakkunskap på området, jag fäster mig bara vid att i propositionen i varje fall icke finns något sådant uttalande, som man kan falla tillbaka på — om uttalandet är givet under andra former, vet jag givetvis icke.

Herr andre vice talmannen Magnusson: Herr talman! Jag vill icke bestrida, att det kan vara möjligt att göra en utredning till riksdagen 1939 om en ny förläggning, men därmed är ingalunda saken avgjord. Ty har man gjort en utredning, var detta nya fält skall ligga, vet var och en av kammarens ledamöter, att det kommer att draga avsevärd tid, innan nödigt förvärv av mark skett och innan man har planerna klara för förläggning dit. Om jag påstår, att detta tar åtskilliga år, tror jag, att jag med detta påstående är på den säkra sidan.

Herr Råstock: Herr talman! Herr Lundqvist kunde, tycker jag, ha litet nytta av att läsa även första delen av det stycke han här citerat och läsa ett litet stycke till. Sedan vill jag säga, att han har själv givit ett lysande exempel på med vilken utomordentlig skyndsamhet det går att utreda en sådan sak

Ang. anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (Forts.)
som denna. Han sade, att det tagit mera än 30 år hittills. Får han nu sin vilja igenom, och går saken i fortsättningen med samma hastighet, kan det dröja 60 år innan det hela är färdigt. Jag har ett litet intresse, ehuru icke så stort, i denna angelägenhet, men som ledamot av Djurgårdskommissionen vill jag i alla fall framhålla, att vi finna det i högsta grad önskvärt, att truppförbandens utflyttning till andra områden sker så snabbt som möjligt.

Herr Lundqvist: Herr talman! Om man skall tala om ansvaret här i riksdagen för att det dröjt över 30 år för att omsätta beslutet av 1905 i verkligheten, tror jag verkligen, om vi skola vara rättvisa, att herr Råstock får ta på sig en större del av det ansvaret än jag kan vara skyldig att göra även om jag är beredd att för min del taga min andpart.

Herr Råstock: Herr talman! Om herr Lundqvist syftar på, att det är någon majoritetsställning som åstadkommit detta försenande, tror jag att han tar fel. Han behöver bara räkna med, huru kamrarna varit sammansatta, för att klara ut den saken.

Härmed förklarades överläggningen avslutad. Med hänsyn till de under överläggningen gjorda yrkandena gav herr talmannen till en början propositioner beträffande utskottets hemställan under a) och b), nämligen dels på bifall till utskottets hemställan i berörda delar, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till motionen II: 385 i motsvarande del; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i den förra propositionen.

Utskottets hemställan under c) och d) blev härefter på av herr talmannen därå given proposition av kammaren bifallen.

§ 9.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 313, angående anslag för budgetåret 1938/39 till utbyggande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs m. m.

Denna proposition bordlades.

§ 10.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 123, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till vissa förbättringar av förläggningsförhållandena å Järvafältet; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 11.

Ang. anslag till anordnande av tjänstestäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Färösund. Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 124, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av tjänstestäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Färösund jämte i ämnet väckta motioner; och anförde därvid

Chefen för försvarsdepartementet herr statsrådet Nilsson: Herr talman! Mina damer och herrar! Jag skall bara be att få säga ett par ord vid detta ärendes handläggning.

Statsutskottet har visat större välvilja än jag begärt, och jag accepterar den

Ang. anslag till anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Fårösund. (Forts.)

linjen, i all synnerhet med den motivering statsutskottet anfört. Jag begagnar också detta tillfälle att tacka för det sätt, på vilket statsutskottet behandlat fjärde huvudtitelns frågor under det gångna året. Jag vill emellertid här göra ett litet tillägg i anledning av utskottets motivering i detta ärende, vilket tillägg, jag önskar få infört i kammarens protokoll. Utöver vad statsutskottet anfört i sin motivering, förutsätter jag, att hyressättningen sker på sådant sätt, att av staten investerade medel för anordnande av dessa tjänstebostäder bli räntabla.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 12.

Föredrogos var för sig:

statsutskottets utlåtanden:

nr 126, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en statens polisskola m. m.; och

nr 127, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till bidrag till handelshamnar och farleder jämte en i ämnet väckt motion;

bevillningsutskottets betänkande, nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 288 med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa m. m.;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 37, i anledning av väckt motion om ändring av 2 § i kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter; och

nr 38, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 15 § kungörelsen den 15 juni 1934 (nr 306) angående handel med farmaceutiska specialiteter, dels ock i ämnet väckta motioner; samt

statsutskottets utlåtande, nr 125, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens farmaceutiska laboratorium för budgetåret 1938/39 jämte i ämnet väckta motioner.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden och betänkande hemställt.

§ 13.

Föredrogs andra lagutskottets utlåtande, nr 48, i anledning av väckt motion om utredning rörande viss omläggning av gällande inkallelseförfarande vid mobilisering. *Ang. viss omläggning av gällande inkallelseförfarande vid mobilisering.*

Därvid begärdes ordet av

Herr **Gardell**, som yttrade: Herr talman! Motionären har begärt en utredning, som avser åtgärder för att under krigstider säkerställa personalbehovet för jordbruket med binärningar. I motionen har därjämte berörts den inverkan, som uttagning av hästar för krigsmaktens behov vid mobilisering skulle få.

De spörsmål, som här möta, äro av mycket ömtålig och invecklad natur. Det senaste världskriget och de nu pågående striderna ha lämnat och lämna bevis på, hur viktigt det är för ett land att hava tillgång på livsmedel under pågående konflikter.

Ang. viss omläggning av gällande inkallelseförfarande vid mobilisering.
(Forts.)

Visserligen är det viktigt, att även andra näringar fungera så friktionsfritt som möjligt, men folkförsörjningen är dock viktigast. Vid den senaste mobiliseringen fick man den erfarenheten, att mobiliseringen verkade ojämnt jordbrukarna emellan därigenom att i vissa jordbrukarfamiljer samtliga arbetsföra män inkallades, då däremot i andra familjer på grund av vissa omständigheter — t. ex. samvetsömhet — inga inkallades.

Det vore önskvärt att med det snaraste få utrett, om en ändring i detta fall kan ske, så att vid varje jordbruk åtminstone en man kunde få stanna hemma.

Då det under fredstid råder brist på arbetskraft vid jordbruket, är det viktigt, att man ej i onödan inkallar folk från jordbruket, för att man ej skall äventyra folkförsörjningen under ett krig.

Av brist på arbetskraft skötes jordbruket numera så maskinellt som möjligt uteslutande av män. Kvinnor och överåriga män kunna ej sköta dessa maskiner. Ett tidens tecken är också, att befolkningen flyttar till städer och samhällen samt att landsbygden avfolkas.

Det vore säkert till nytta, om rullföraren delade upp de värnpliktiga i yrkesgrupper och orter. Med ledning därav kunde ju möjligen de mest oundgängliga personerna såväl vid jordbruket som de andra allra viktigaste företagen ej behöva inkallas i första omgången. Jag skulle förmoda, att en lättare anpassning därigenom skulle kunna ske, så att åtminstone jordbruket finge hjälp vid sådd och skörd.

1914 års mobilisering visade, att utbyte av värnpliktiga i vissa fall ägde rum och att man ej alltid behövde så strängt hålla på årsklasser, bara man hade tillräckligt med manskap vid förläggningarna.

Rikskommissionen förklarar, att en utredning av här berörda spörsmål länge varit på dess program men att denna fråga fått stå tillbaka för andra utredningar. Även utskottet har i sin motivering sagt, att åtskilliga skäl tala för en utredning. Jag tycker därför, att utskottet kunde hava tillstyrkt motionen. Men jag skall, herr talman, såsom ärendet ligger till, icke göra något yrkande. Jag hemställer emellertid, att den utredning, som får hand om detta, åtminstone måtte skynda på, så att farten blir större än som tidigare ägt rum.

Jag har, som sagt, herr talman, intet yrkande.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 14.

Föredrogs andra kammarens fjärde tillfälliga utskottets utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion angående beredande av möjlighet för svenska medborgare av judisk börd att utträda ur mosaisk församling utan att inträda i svenska kyrkan.

Utskottets hemställan bifölls; och skulle jämlikt § 63 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas första kammaren.

§ 15.

Interpellation. Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **Nordström** i Kramfors, som anförde: Herr talman! Vid förra årets riksdag väcktes i andra kammaren tvenne motioner, nr 195 och 292, rörande av 1936 års riksdag beslutad skärpning av utskyldsstrecket för innehavare av kommunala och andra samhällliga förtroendeuppdrag.

Interpellation. (Forts.)

I motionen 195 yrkades, att riksdagen måtte upphäva det av 1936 års riksdag fattade beslutet i nyssnämnda avseenden.

I motion nr 292 hade däremot yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till 1938 års riksdag om upphävande av de skärpta valbarhets- och behörighetsregler som beslutades av 1936 års riksdag.

Konstitutionsutskottet hemställde, att riksdagen i anledning av motionen II: 292 ville hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till upphävande av de åren 1935 och 1936 av riksdagen beslutade skärpningarna av utskyldsstrecket som valbarhets- och behörighetsvillkor till kommunala förtroendeuppdrag samt att motion II: 195 måtte anses vara besvarad genom vad utskottet sålunda hemställt.

Konstitutionsutskottets förslag avslogs av första kammaren men bifölls i andra kammaren med 110 röster mot 77.

Man hade allmänt väntat sig att Kungl. Maj:t i anledning av den folkvalda kammarens beslut skulle till årets riksdag inkomma med förslag till lagändring i omhandlat syfte. Då emellertid så ännu icke skett och denna fråga är av stor betydelse för framför allt arbetarpartierna vid höstens val, anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framställa följande fråga:

Kan det förväntas, att Kungl. Maj:t till innevarande års riksdag inkommer med förslag till här åsyftad lagändring med ikraftträdande den 1 instundande juli månad?

Denna anhållan bifölls.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 128, i anledning av två av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd, avseende vissa sociala ändamål;

nr 129, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en statens anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever m. m.;

nr 130, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa kostnader för kompensation åt arbetare i statens tjänst för familjepensionsavdrag;

nr 131, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda förslag om anslag till aktieteckning i Svenska Penninglotteriet Aktiebolag; och

nr 132, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag till Vattendomstolarna: Avlöningar;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 20, i anledning av väckta motioner om skattefrihet för vissa gåvor till luftvärnet m. m.;

nr 21, i anledning av väckt motion om åtgärder mot hentillverkning av alkoholhaltigt vin; och

nr 22, i anledning av väckta motioner om tullfrihet för varor, avsedda för läkemedelstillverkning m. m.;

bankoutskottets memorial och utlåtande:

nr 42, angående avskrivning av osäkra fordringar vid riksbankens avdelningskontor i Malmö; och

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsrätt i statens pensionsanstalt för vissa grupper av befattningshavare; samt andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion angående kommunernas möjlighet att inverka på meddelandet av tillstånd att anordna offentliga möten, folkfester eller nöjestillställningar.

§ 17.

Justerades protokollsutdrag.

§ 18.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Nasström</i>	under 4 dagar fr. o. m. den 11 maj,
› <i>Johansson</i> i Björnlunda	› 2 › › › 8 ›
› <i>Ericsson</i> i Kinna	› 2 › › › 8 ›
› <i>Nordström</i> i Torsby	› 10 › › › 8 ›
› <i>Bäckström</i>	› 5 › › › 10 ›
› <i>Tengström</i>	› 2 › › › 9 ›
› <i>Andersson</i> i Surahammar	› 3 › › › 8 ›
› <i>Hedlund</i> i Häste	› 3 › › › 8 ›
› <i>Pettersson</i> i Dahl	› 3 › › › 8 › och
› <i>Närlinge</i>	› 2 › › › 8 › .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.8 e. m.

In fidem
Sune Norrman.